ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS KONFERENCIÁK SÁROSPATAKON, 1967–1979

PROF. DR. BOLVÁRI-TAKÁCS GÁBOR PHD[1]
tanszékvezető egyetemi tanár
THE Regionális Történeti és Művelődéskutatási Tanszék
https://doi.org/10.33031/ZRFS.2026.4.3

Sárospatak 1968. augusztus 20-án kapta vissza 1886-ban elvesztett városi rangját. Népességéhez mérten jelentős ismertséggel rendelkezett országos, sőt nemzetközi viszonylatban, melyben meghatározó tényezők voltak: a település iskolaváros jellege, a hely szelleme, hagyományai, az itt tanult diákok tudományos és gazdasági életben elért karrierje, lobbiereje, amit a tudományos konferenciák helyszínválasztásában is tudtak érvényesíteni.
A tanulmány a konferenciaturizmus számára fontos tényezők számbavételét követően bemutatja a várossá nyilvánítást követő évtizedben megvalósult országos tudományos rendezvényeket, melyek hozzájárultak a település kulturális szerepének erősödéséhez és idegenforgalmának fejlődéséhez.
Kulcsszavak: Sárospatak, helytörténet, konferenciaturizmus.

Sárospatak 1968. augusztus 20-án kapta vissza 1886-ban elvesztett városi rangját. A várossá nyilvánításnak ebben az időben – tehát az 1971-es Országos Településhálózat-fejlesztési Koncepciót megelőzően – nem voltak objektív ismérvei. Az igazgatási területszervezésről szóló 1954. évi 9. számú törvényerejű rendelet szerint várossá lehetett alakítani azt a nagyobb lakossággal rendelkező községet, amelynek ipara, kereskedelme, valamint egészségügyi, szociális és kulturális ellátórendszere fejlődik; politikai, gazdasági és igazgatási szerveinek tevékenysége hatással van a környező településekre. A várossá nyilvánítás tehát alapvetően nem szakmai, hanem politikai kérdés volt. Jellemző, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 1945 és 1968 között csupán három ilyen aktus történt, az ún. szocialista városok esetében: Ózd (1949), Kazincbarcika (1954) és Tiszaszederkény (1966; 1970-től Leninváros, 1991-től Tiszaújváros).[1]

Sárospatak lakossága az 1960-as népszámlálás szerint 12.907 fő volt. A község a várossá nyilvánítás homályos keretfeltételeinek sem felelt meg, hiszen alig rendelkezett olyan intézménnyel, amelyet fejleszteni lehetett volna. Az ún. „pataki öregdiák lobbi" által jelentős mértékben befolyásolt politikai döntéshozók indoklásukban kizárólag

1 email: bolvari@unithe.hu, ORCID ID: 0009-0002-5741-8013

a település történelmi szerepére és oktatási-kulturális tradícióira alapozhattak, s ezzel lényegében biankó csekket adtak a jövőre nézve. A meggyőzésük sikerességét befolyásolta az a tény, hogy a ’60-as évek második felében több műemléki és múzeumi beruházás zajlott Patakon, amelyek országos nyilvánosságot kaptak. 1964-ben kezdődött a sárospataki Vártemplom barokk főoltárának restaurálása; 1967-ben befejeződött az egykori Református Kollégium Berna-sor épületének (akkori nevén: Tiszáninneni Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei) felújítása, amelyben megnyílt az állandó iskolatörténeti és egyházművészeti kiállítás; ugyanebben az évben létrejött a Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény; 1968 tavaszán a Rákóczi-várban megnyílt a Béres Ferenc magángyűjteményének felajánlásával kialakított Sárospataki Galéria.[2]

A település adott helyzetében tehát elsősorban a kulturális turizmus fejlesztése tűnt járható útnak. A továbbiakban először áttekintjük a város korabeli adottságait, majd bemutatjuk az 1967 és 1979 itt megrendezett, országos jelentőségű tudományos konferenciákat. Elöljáróban annyit jegyzünk meg, hogy Sárospatak már az első világháború előtt helyet biztosított ilyen jellegű tanácskozásnak: a Magyar Néprajzi Társaság I. vándorgyűlését 1912. május 18–19-én a Református Kollégium imatermében rendezték meg.[3] Az 1945-ös és 1956-os kataklizmák után ugyanez a helyszín adott otthont a klasszikus értékek újjáélesztésének: a Magyar Irodalomtörténeti Társaság 1948. október 31-én és 1959. október 27–29-én is itt tartotta vándorgyűlését. A központi téma mindkét alkalommal Kazinczy Ferenc életműve volt.[4]

Ami a térség megközelíthetőségét illeti, a hatvanas évek második felétől javultak a *közlekedési feltételek*. 1966 tavaszától Budapest–Miskolc–Sátoraljaújhely viszonylatban közlekedett a Lillafüred-expressz. A következő tavaszon a MÁV forgalomba állította a Tokaj-expresszt, amely Budapesttől Nyíregyházáig csak Miskolcon, Szerencsen és Tokajban állt meg. 1966-ban a MAHART Tokajba telepítette a 150 személyes „Hortobágy” vízibuszát és megindította a személyhajózást a Bodrogon, a Tisza Tokaj–Tiszalök közötti szakaszán és a Keleti-főcsatornán.

Szálláshelyek tekintetében a helyzet kevésbé volt rózsás. A középiskolai diákotthonok (Erdélyi, Kossuth és Zrínyi kollégiumok) vendégfogadásra alkalmatlanok voltak. Az akkori nevén Felsőfokú Tanítóképző Intézet 1964-ben átadott új, háromszintes kollégiuma a korszak felsőoktatási komfortjához igazodott. Előrelépést jelentett a Borostyán Szálloda 1968 tavaszi megnyitása, bár mindössze 13 szobával és 65 ággyal rendelkezett.

Konferencia-helyszínként három intézmény jöhetett szóba. Az egykori Református Kollégium imaterme, amely az államosítás után a Rákóczi Gimnázium díszterme lett, és csak a Zrínyi lánykollégiumon át lehetett megközelíteni. A Rákóczi-vár reprezentatív lovagterme történelmi miliőt kínált, ám a Vörös-torony közlekedési és infrastrukturális feltételeinek (fűtés, mosdók) elégtelensége korlátozta az élményhatást. A külső használók számára így a város központjában, jól megközelíthető helyen álló Tanítóképző Intézet díszterme volt a legalkalmasabb helyszín.

A várossá nyilvánítást megelőző egy esztendő folyamán Sárospatak két országos tanácskozásnak adott helyet. A *Magyar Meteorológiai Társaság* 1967. augusztus 24–27-én a tanítóképző dísztermében tartotta XIII. vándorgyűlését. Az évenkénti rendezvényeken a társaság mindig egy-egy kiemelt kérdéskört tűzött napirendre; abban az évben a zivatarok okozta elemi károk, különösen a jégesők és ezek lehetséges elhárítása volt a téma. A szakmai program összeállításába – érintettsége okán – bevonták az Állami Biztosítót. A résztvevők a három nap során tizenegy magyar és három külföldi előadót (Leningrád, Párizs, Boulder [USA]) hallgattak meg. Az elsők között hangzott el Pusztai Bélának, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács elnökhelyettesének előadása Sárospatak környékének mezőgazdasági helyzetéről, klimatikus viszonyairól, valamint Tokaj-Hegyalja szőlő- és borgazdaságáról. A programban szerepelt Sárospatak megtekintése, továbbá tanulmányi kirándulás Tokajban és Tarcalon, a Kopasz-hegy dűlőiben.[5]

A következő év tavaszán humán értelmiségiek látogattak az akkor még nagyközségbe: a *Magyar Irodalomtörténeti Társaság* 1968. április 5–7-én ugyancsak a tanítóképző dísztermében tartotta meg vándorgyűlését. A programra két jeles irodalmár – és egykori sárospataki diák –, Erdélyi János és Tompa Mihály halálának centenáriuma alkalmából került sor. Az eseményt a társaság a TIT Irodalmi és Nyelvi Szakosztályainak Országos Választmányával, a Sárospataki Községi Tanáccsal, a Tanítóképző Intézettel és a Rákóczi Gimnáziummal közösen rendezte meg. A tanácskozás vezérszónokai között a legtekintélyesebb irodalomtörténészeket találjuk (Bán Imre, Mezei József, Nagy Péter, Pándi Pál, Szabolcsi Miklós, Tóth Dezső, Wéber Antal), akiknek referátumait több tucat hozzászólás egészítette ki.
A második napon jelent meg és szólalt fel Aczél György, az MSZMP KB titkára, aki bizonyos értelemben „hazatért", hiszen 1946–1948 között, mint a Magyar Kommunista Párt Zemplén megyei titkára, gyakran megfordult Sárospatakon. A vándorgyűlésre – a korszakra jellemző módon – kísérettel érkezett, köztük Orbán Lászlóval, a művelődésügyi miniszter első helyettesével; Bodnár Ferenccel, a megyei pártbizottság első titkárával; Deme Lászlóval, a megyei pártbizottság titkárával; Papp Lajossal, a megyei tanács elnökével és Tok Miklóssal, a miskolci városi tanács elnökhelyettesével. Aczél a művészeti kritika fogyatékosságait elemezte és felszólalását utóbb beválogatta gyűjteményes kötetébe.[6] Említésre érdemes Berecz Józsefnek, a pataki tanítóképző könyvtárosának korreferátuma Erdélyi János pataki könyvtáráról: az 1871-ben az örökösöktől megvásárolt 925 kötetnyi (543 mű) állománnyal jött létre a tanítóképző saját könyvtára. Berecz bemutatta a megmaradt mintegy háromszáz kötetnyi gyűjtemény összetételét és a kötetekben olvasható, Erdélyi kezétől származó bejegyzéseket. A konferencia résztvevői számára nem maradt el a sárospataki séta, valamint a Rákóczi-vár és a Nagykönyvtár megtekintése.[7]

A várossá alakulás után először a *Magyar Közgazdasági Társaság Statisztikatörténeti Szakcsoportja* tartotta VII. Vándorülését Sárospatakon. Az 1969. május 20–22-én rendezett tanácskozásra a korábbi évek debreceni, szombathelyi, miskolci, szegedi, gödöllői és pécsi helyszínei, tehát nagy tekintélyű egyetemi városok után került sor. Aligha járunk távol az igazságtól, ha a helyszínválasztás mögött Huszár Istvánnak,

a Központi Statisztikai Hivatal akkori elnökének személyét sejtjük, aki egykor a pataki tanítóképzőben végzett. A konferencia első és negyedik munkaülésére a Rákóczi-vár előadótermében, a második és harmadik ülésre a tanítóképző dísztermében került sor; Huszár István az első ülésen elnökölt. Az összesen elhangzott tizenhárom előadás között két helyi vonatkozású témát találunk: Nemeskéri János bodrogközi történeti demográfiai kutatásokról, Mészáros István a statisztika 18. századi pataki oktatásáról beszélt. Szinte természetes, hogy a résztvevők megtekintették a Rákóczi Múzeumot és a Nagykönyvtárt.[8]

Jelentős szakmai esemény volt az 1970. május 7–9-én sorra kerülő *Manierizmus-ülésszak*. A rendezők között találjuk az MTA Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz-kutató Csoportját, továbbá az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a szegedi József Attila Tudományegyetem és a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem régi magyar irodalomtörténeti tanszékeit. Az ülésszakon két összefoglaló előadás hangzott el, Klaniczay Tiboré az európai manierizmus általános, elvi, ideológiai és korszakproblémáiról, valamint Bán Imréé a magyar manierista irodalomról. A résztvevő közel félszáz kutató és mintegy hatvan egyetemi hallgató további tíz előadást hallgathatott meg, a hozzájuk kapcsolódó felszólalásokkal. A négy ülésre osztott programon Bán, Klaniczay, Tolnai Gábor és Varjas Béla elnököltek. Az ülésszak résztvevői a három nap során megtekintették a várat és a Vártemplom feltárt műemlékeit, továbbá a Nagykönyvtárt és a Comenius-kiállítást. Autóbuszos kirándulás keretében meglátogatták a vizsolyi templomot és a szikszói Szepsi Csombor Márton Gimnáziumot.[9]

Az 1970-es esztendőt az ENSZ közgyűlése Nemzetközi Nevelésügyi Évvé nyilvánította, ezzel is emlékezve a háromszáz éve elhunyt jeles pedagógusra, Johannes Amos Comeniusra. Nem meglepő tehát, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottsága – együttműködve a Magyar UNESCO Bizottsággal, a Magyar Pedagógiai Társasággal, a Művelődésügyi Minisztériummal, továbbá Sárospatak Város Tanácsával és a Tanítóképző Intézettel – 1970. november 24–27. között, Budapesten és Sárospatakon, *Comenius és Magyarország* címmel konferenciát rendezett. A tanácskozásra a számos hazai résztvevőn kívül nyolc országból érkeztek szakemberek: Anglia, Csehszlovákia, Franciaország, Hollandia, Nyugat-Németország, Olaszország, Románia és Svédország. A közös vonást nem nehéz felfedezni: Comenius, hosszabb-rövidebb ideig, ezekben az országokban élt és dolgozott. A programot az MTA székházában nyitotta meg Mátrai László akadémikus, osztályelnök; a budapesti ülésszak elnöke Maller Sándor, a Magyar UNESCO Bizottság főtitkára (volt pataki diák és tanár), a sárospataki ülésszak elnöke Zibolen Endre neveléstörténész volt. A fővárosi ülésen hét, a sárospatakin kilenc előadás hangzott el, amelyek lényegüket tekintve három témakörbe csoportosíthatók: Comenius és az emberiség nagy problémái; a comeniusi életmű magyar vonatkozásai; Comenius és Sárospatak. Ez utóbbi témában adott elő – mások mellett – Ködöböcz József, Maller Sándor és Újszászy Kálmán.[10] Az évforduló és a konferencia fontosságát jelzi, hogy az előadásokat az Akadémiai Kiadó önálló, angol nyelvű kötetben megjelentette.[11] A pataki ülésnapon, november 26-án leplezték le Pátzay Pál Comenius-szobrát a tanítóképző főépülete előtti díszparkban.

1972 őszén a város újabb diplomáciai szintet lépett, a *Nemzetközi Lenau Társaságot* látta vendégül. Nikolaus Lenau (1802–1850) osztrák költő diákkorában családjával két évig Tokajban élt, amelynek hatása meghatározta későbbi költészetét. A szervezet tudományos ülésszakát 1972. szeptember 4–8. között a Rákóczi-vár lovagtermében és a tanítóképző dísztermében tartották. A programra tíz országból közel száz résztvevő érkezett, élükön Fred Sinowatz osztrák oktatásügyi miniszterrel, a Nemzetközi Lenau Társaság elnökével (később Ausztria szövetségi kancellárja lett). Kíséretében volt Gosztonyi János művelődésügyi miniszterhelyettes; Joseph Wondrak, az ausztriai Stockerau (egy időben Lenau lakóhelye) polgármestere, a Társaság díszelnöke; Ladányi József megyei tanácselnök; Tóth József sárospataki városi tanácselnök; Barta János, Sőtér István és Szabolcsi Miklós akadémikusok; valamint Mádl Antal, a Társaság tudományos tanácsának elnöke. A konferencia központi témája Heine, Lenau és Petőfi munkássága volt, tizenhat hazai és külföldi (köztük gráci, kijevi és újvidéki) tudós tartott előadást. A programban szerepelt a Petőfi Sándor 1847. június 9-ei sárospataki tartózkodását megörökítő emléktábla megkoszorúzása, ünnepi hangverseny a Rákóczi-vár lovagtermében, valamint kirándulás Széphalomba és Vizsolyba.[12]

A jól sikerült Manierizmus-ülésszak után 1974. május 15–18. között *Szenci Molnár Albert és a magyar késő-reneszánsz* címmel rendezett konferenciát az MTA Irodalomtudományi Intézetének Reneszánsz-kutató Csoportja; az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a József Attila Tudományegyetem és a Kossuth Lajos Tudományegyetem régi magyar irodalomtörténeti tanszékei, valamint az ELTE magyar nyelvészeti tanszékei. Az ülésszakra a zsoltáríró születésének 400. évfordulója adott alkalmat, a védnökséget az MTA I. Osztálya és Sárospatak Város Tanácsa vállalta. Az első három nap során a Rákóczi-vár lovagtermében hat ülést tartottak, közülük az első, harmadik és ötödik ülésen 8-8, összesen tehát 24 előadás hangzott el, köztük Münsterből, Lausanne-ból, Pozsonyból és Tours-ból érkezett tudósoktól. A második, negyedik és hatodik ülés az előadások vitájára adott alkalmat. A tanácskozáson a korszakkal foglalkozó kutatók közül szinte mindenki ott volt, aki számít; elegendő csupán az ülések elnökeit említeni: Bán Imre, Benda Kálmán, Keserű Bálint, Klaniczay Tibor, Tolnai Gábor, Varjas Béla. A résztvevők a Nagykönyvtárban megtekinthették a Tudományos Gyűjtemények Szenci Molnár-anyagát. A szakmai programot a Debreceni Református Kollégium Kántusának hangversenye zárta a Vártemplomban. A záró napon autóbuszkirándulásra került sor Sárospatak–Füzér–Telkibánya–Vizsoly–Boldogkővára–Szerencs útvonalon.[13]

Két évvel később a nemzetközi Rákóczi-konferencia kapcsán figyelt Sárospatakra az ország. A II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulója alkalmából 1976. május 24–28. között, a Rákóczi-várban, *A Rákóczi-szabadságharc és Európa* címmel megrendezett tanácskozást a Magyar Történelmi Társulat szervezte, a Magyar Tudományos Akadémia, az Oktatási Minisztérium, Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Tanácsa, Sárospatak Város Tanácsa, az MTA Irodalomtudományi Intézetének XVIII. századi munkaközössége, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa és a Rákóczi Emlékbizottság közreműködésével. A mintegy 150 hazai résztvevőn kívül Ausztriából,

Bulgáriából, Franciaországból, Kanadából, Lengyelországból, Kelet- és Nyugat-Németországból, Romániából, Svédországból, a Szovjetunióból és Törökországból is érkezett 25 delegátus.
A három ülésnap során négy tematikus előadás hangzott el (Bán Imre, Hopp Lajos, Köpeczi Béla, R. Várkonyi Ágnes), amelyeket 35 korreferátum egészített ki. A város kiállításokkal is készült a jubileumra: mind a Rákóczi Múzeum, mind a Református Tudományos Gyűjtemények Múzeuma új tárlattal mutatkozott be. A Rákóczi Gimnázium dísztermében irodalmi-zenei estre, a Vártemplomban ünnepi hangversenyre került sor. Az utolsó napon a résztvevők tanulmányi kirándulást tettek a Rákóczi családdal kapcsolatos zempléni emlékhelyeken.[14] A rendezvény tudományos jelentőségére tekintettel a konferencia előadásait az Akadémiai Kiadó önálló kötetben publikálta.[15]

A következő esztendőben a Magyar Néprajzi Társaság választotta konferencia-helyszínnek a várost: 1977. november 15–16-án *Néprajzi csoportok kutatási módszerei* címmel rendezett szakmai tanácskozást. A témaválasztás időszerűségét az adta, hogy etnográfusok közössége ezekben az években nagy szintézisek tervezésével foglalkozott (Néprajzi Atlasz, Néprajzi Lexikon). Az első napon elvi és elméleti jellegű kérdéseket tárgyaltak, fogalmi és a módszertani problémákat jártak körbe, Tálasi István akadémikus elnökletével. A második napon terepkutatáson alapuló, empirikus esettanulmányokat vitattak meg, elnökölt Gunda Béla professzor. A programon közel harminc szakember vett részt, köztük a sárospataki Rákóczi Múzeum akkori (Janó Ákos) és valamennyi korábbi (Bakó Ferenc, Dankó Imre, Balassa Iván, Filep Antal) igazgatója. Az elhangzott előadások többsége az „Előmunkálatok a Magyarság Néprajzához" című kiadványsorozatban látott napvilágot.[16]
Az évtized végén még egy néprajzi tanácskozásra került sor, jelentős nemzetközi érdeklődés mellett. 1979. szeptember 25–27-én az MTA Néprajzi Kutatócsoportja és a Nemzetközi Néprajzi Kárpát-Balkán Bizottság magyar tagozata *A Kárpátok és a Balkán népi közlekedése* címmel rendezett szimpóziumot a Rákóczi-várban. A hagyományos szállítási módok és a népi járművek néprajzának kutatását az érdeklődés középpontjába helyező irányzat Európában az 1960-as években élénkült meg, s ennek folyományaként döntött az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya a fórum megrendezéséről. A kezdeményezés kedvező visszhangját jelzi, hogy a szimpóziumra hét országból (Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Románia, Skócia, Szovjetunió/Észtország) összesen 32 kutató érkezett. A zárónapon a résztvevők autóbusszal felkerestek három hegyközi települést – egy szlovák (Nagyhuta), egy elmagyarosodott ruszin (Filkeháza) és egy református magyar falut (Pusztafalu), – ahol a paraszti szekerekkel, szánokkal, ma is használatos teherhordó eszközökkel ismerkedtek meg.[17]

Sárospatak – mint látható – a várossá nyilvánítást követő évtizedben igyekezett kihasználni történelmi értékeiből adódó lehetőségeit. Összességében megállapíthatjuk, hogy a felsorolt események hozzájárultak a település kulturális szerepének erősödéséhez és idegenforgalmának fejlődéséhez. A konferenciák résztvevői számára a Sárospatakkal történő megismerkedés, a nevezetes intézmények és a környező hely-

színeken tett kirándulások elősegítették a pozitív városkép kialakulását. Különösen igaz ez a külföldi vendégekre, akik a „vasfüggöny" mögött is európai tudományos színvonallal találkozhattak. A szélesebb közvélemény a sajtóhírek alapján kapott képet a településről. Az országos, illetve megyei vezetők látogatása (mint például Aczél Györgyé) fokozta a médiumok érdeklődését, ilyenkor a napilapoknak kötelező volt előírt terjedelemben tudósítani. A rendezvények elősegítették a helyi intézmények tevékenységének összehangolását és a városfejlesztési elképzelések szakmai indokoltságának alátámasztását. Mindezen tényezők együttesen erősítették a város lobbierejét, amelyre égetően szüksége is volt a további beruházási források elnyeréséhez.

JEGYZETEK:

[1] A várossá nyilvánítás eseményeiről lásd: Bolvári-Takács Gábor: Sárospatak várossá nyilvánítása 1968-ban. Dokumentum-összeállítás a döntés előzményeiről, folyamatáról és visszhangjáról = Zempléni Múzsa, XVIII. évf. 3. szám, 2018. ősz, 5–105. o.

[2] Vö. Bolvári-Takács Gábor (közzéteszi): Műemléki és múzeumi tudósítások Sárospatakról, 1968–1970 = Zempléni Múzsa, XXIII. évf. 2. szám, 2023. nyár, 73–86. o.

[3] A Magyar Néprajzi Társaság I. vándorgyűlésének jegyzőkönyve = Ethnographia, XXIII. évf. 1912. 4. füzet, 253–256. o.

[4] Kazinczyval kezdik az irodalomtörténet revízióját = Szabad Nép, VI. évf. 253. szám, 1948. november 3. 6. o.; Kazinczy korszerű követése jegyében. Irodalomtörténeti vándorgyűlés Sárospatakon = Borsodi Szemle, II. évf. 1959. 6. szám, 81–83.o.; Wéber Antal: Irodalomtörténeti vándorgyűlés Sárospatakon = Valóság, II. évf. 6. szám 1959. december, 81–84. o.

[5] Dr. Bálint György: Beszámoló a Magyar Meteorológiai Társaság és az Állami Biztosító közös vándorgyűléséről = Biztosítási Szemle, XIII. évf. 10. szám, 1967. október, 627–631. o.; A Magyar Meteorológiai Társaság vándorgyűlése Sárospatakon = Északmagyarország, XXIII. évf. 200. szám, 1967. augusztus 25. 1. o.

[6] Aczél György: Megjegyzések a művészeti kritikáról. In: uő: Eszménk erejével. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1970. 126–132. o. A szerkesztő lábjegyzetben jelzi, hogy a szöveg a gyorsírói jegyzőkönyv alapján készült.

[7] Rigó László: A Magyar Irodalomtörténeti Társaság sárospataki vándorgyűléséről = Irodalomtörténeti Közlemények, LXXII. évf. 1968. 3. szám, 396–399. o.; Az Irodalomtörténeti Társaság vándorgyűlése Sárospatakon = Északmagyarország, XXIV. évf. 82. szám, 1968. április 7. 1–2. o.

[8] Dr. Gyulay Ferenc: A Statisztikatörténeti Szakcsoport VII. vándorülése = Statisztikai Szemle, XLVII. évf. 8–9. szám, 1969. augusztus–szeptember, 913–916. o.; A Statisztikatörténeti Szakcsoport vándorülése = Gazdaság, III. évf. 3. szám, 1969. szeptember, 119–120. o.

[9] Manierizmus-ülésszak Sárospatakon. 1970. május 7–9. = Irodalomtörténeti Közlemények, 74. évf. 1970. 4. szám, 540–542.o. A lapszámot teljes egészében az ülésszaknak szentelték, közlik benne a tizenkét elhangzott és további két, a szerzők távolléte miatt el nem hangzott előadás szövegét.

[10] Mészáros István: Comenius konferencia Budapesten és Sárospatakon = Magyar Pedagógia, 71. évf. 1971. 1–2. szám, 229–235. o.; Süle Sándor: Comenius és Magyarország. Tudományos konferencia Budapesten és Sárospatakon = Pedagógiai Szemle, XXI. évf. 4. szám, 1971. április, 289–291. o. A lapszám öt előadást is közölt.

[11] Éva Földes – István Mészáros (ed.): Comenius and Hungary. Essays. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1973. 178 o. + 62 o. képmelléklet. Az impresszumban feltüntették, hogy a kötet a Budapesten és Sárospatakon 1970. november 24–26-án megtartott, azonos című konferencia anyagát tartalmazza. (This volume contains the material of the conference on Comenius held at Budapest and Sárospatak, from November 23rd to November 26th, 1970, under the title "Comenius and Hungary")

[12] Megnyílt a Nemzetközi Lenau Társaság sárospataki tudományos ülésszaka = Népszabadság, XXX. évf. 209. szám, 1972. szeptember 5. 6. o.; Befejeződött a Lenau Társaság tanácskozása = Magyar Nemzet, XXVIII. évf. 211. szám, 1972. szeptember 7. 4. o.

[13] Szenci Molnár Albert és a magyar késő-reneszánsz. Ülésszak Szenci Molnár Albert születésének 400. évfordulója alkalmából = Irodalomtörténeti Közlemények, 78. évf. 1974. 5. szám, 655–656. o. A cikk szerint a konferencia anyaga 1975-ben megjelenik a József Attila Tudományegyetem Acta Historiae Litterarum Hungaricarum c. sorozatában, ám erre nem került sor. Az előadások csak három évvel később, a nevezett kiadvány supplementumaként megjelenő, Adattár XVII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez c. sorozat IV. köteteként láttak napvilágot: Csanda Sándor – Keserű Bálint (összeáll.): Szenci Molnár Albert és a magyar késő-reneszánsz. JATE, Szeged, 1978. 330 o.

[14] cs.a.: A Rákóczi-szabadságharc és Európa = Észak-Magyarország, XXXII. évf. 122. szám, 1976. május 25., 1. és 4. o.; Ladányi Sándor: Nemzetközi Rákóczi-konferencia (Sárospatak, 1976. május 24–28.) = Irodalomtörténeti Közlemények, 80. évf. 1976. 4. szám, 559–560. o.; Zachar József: A sárospataki nemzetközi tudományos ülésszakról = Századok, 1976. 110. évf. 6. szám, 1070–1105. o.

[15] Benda Kálmán (szerk.): Európa és a Rákóczi-szabadságharc. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980. 320 o. Az impresszumban ez olvasható: „A II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulója alkalmából Sárospatakon, 1976. május 24–28-án rendezett nemzetközi tudományos konferencia előadásai”

[16] Gráfik Imre: Néprajzi csoportok kutatási módszerei. Szaktanácskozás Sárospatakon 1977. november 15–16. = Ethnographia, XC. évf. 1979. 4. szám, 584–586. o.

[17] Paládi-Kovács Attila: A Kárpátok és a Balkán népi közlekedése. Nemzetközi néprajzi szimpózium, Sárospatak, 1979. szeptember 25–27. = Ethnographia, XCI. évf. 1980. 2. szám, 280–282. o.